

má býti zločinec na místě utracen — jinak odsouzen buď právem stanným či válečným k smrti zastřelením, v případě *d*) však jen tehdy, jestliže zbabělost jím způsobená v řadech mužstva přivedla útěk nebo vzdání se (§ 255); ve všech ostatních případech: žalář od 6 měsíců do 5 let; důstojníci ovšem jsou spolu zbaveni i hodnosti (§ 256 vojen. trest. zák.).

5. Každý představený, jenž opomene v případech, kde jest okamžité nebezpečí, že mužstvo odepře bojovat proti nepříteli neb že dá se na útěk, vinníka utratiti neb útěku zameziti. Trest: 6měsíční až 5letý žalář (§ 252 tr. z. voj.).

III. Přechinu zbabělství se dopouští:

1. kdo projevuje bázeň, aniž by u ostatních tím byly vyluzeny škodlivé následky a aniž by projev ten mohl za panující doby a okolností přivoditi opravdové nebezpečí; trest: těžký žalář tří až šestiměsíční a dle osobního postavení vinníkova i degradace a propuštění (§ 258 trest. zák. voj.).

2. Kdo rozšiřuje nepříznivé zprávy o průběhu války neb o úspěších neb přesile nepřátelského vojska, čímž může mezi vojskem povstati bázeň. Trest: Je-li již zaujmuta posice proti nepříteli neb postupuje-li se proti němu, vyměřuje se trest dle ustanovení §§ 255 (trest smrti) a 256 (šestiměsíční až pětiletý žalář), jinak však dle § 258 (vězení 3—6měsíční) (§ 259 tr. z. voj.).

IV. § 260 jedná o zvláštním případě zbabělosti, jenž jeví se příbuzným se zločinem vyzvědačství. Dopustil-li se totiž kdo jednání dříve vylíčených v dorozumění s nepřitelem neb s úmyslem, přestoupiti do jeho služeb, podporovati jeho podniky neb vůbec s jinakým zrádným úmyslem, používá se při vyměření trestu ustanovení §§ 191, 327 a 334 tr. z. voj. (trest smrti, event. těžký žalář od 10—20 let).

V. Ustanovení služebního řádu:

Důstojníci a poddůstojníci musí přítrž učiniti všem nepořádkům v boji a povstává-li kolísání, mají upokojovati a povzbuzovati a příkladem osobní zmužilosti a vytrvalosti, dle okolností i povzbuzujícími slovy neb bezohledným použitím násilných prostředků na své podřízené působiti, aby statečně a vytrvale tak dlouho dále bojovali, až by byl dosažen účel boje neb aspoň dle lidských sil stalo se vše možné k jeho dosažení. Kdo v rozhodných okamžicích pronáší zbabělé řeči, zahazuje zbraň nebo náboj, odpírá poslušnost, o své vůli se hledí vzdáliti boje neb drancuje, má býti k odstrašujícímu příkladu bezodkladně utracen buď velitelem vojenského oddělení neb samotným představeným, jenž zakročil či na jeho rozkaz a to vždy přímo před ostatním mužstvem. Kdo byl nucen použití těchto mimořádných opatření, má o tom učiniti jak možno nejdřív udání u nejbližšího představeného vojenského velitelství (§§ 6 a 63.).

Zboření budov.

I. Příslušnost soudní.

Jestliže nějakému pozemku hrozila se sousedního pozemku škoda možným sesutím, mohl dle práva římského vlastník ohroženého pozemku žádati na vlastníku hrozícího pozemku kauci slibem pojištěnou, že mu eventuelní škodu nahradí (*cautio damni infecti*). Nebyla-li pak mu tato jistota (*kauce*) dána, udílel mu pretor *missionem in possessionem* (*ex primo decreto*) hrozícího pozemku a to nejprve za účelem pouhého opatrování

(custodiae causa). A jestliže pak ani vlivem tohoto důrazného prostředku nebyla v přiměřené lhůtě jistota žádaná poskytnuta, uveden byl ohrožený na žádost svou in possessionem ex secundo decreto, kterýmž nabýval právní držby a pretorského vlastnictví ku hrozícímu pozemku. I práv byl tedy vlastník takovéhoho pozemku nanejvýš tímto pozemkem a mohl se derelikcí jeho (opuštěním, vzdáním se) osvoboditi od veškeré povinnosti zjišťovací. Rakouský ob. občanský zákonník obsahuje v předpisu § 343 jisté napodobení oné římské instituce zvané cautio damni infecti. Může-li totiž držitel nějakého věcného práva dokázati, že hrozí stávající již cizí stavba nebo nějaká cizí věc sesutím a jemu z toho hrozí očividná škoda, oprávněn jest soudně naléhati na zjištění, jestliže již úřad politický nepostaral se o dostatečně veřejnou bezpečnost. Z tohoto zákonného ustanovení vyplývá, že tento prostředek právní:

1. přísluší toliko držiteli nějakého věcného práva k určité věci, kteréž hrozí očividná škoda z nebezpečí sesutí nějaké cizí stavby nebo cizí věci;
2. přísluší jen v té případnosti, když vlastník sám nepostaral se o potřebná opatření.

Nepřísluší tedy tento prostředek právní osobám, kteréž nejsou držiteli práva věcného, ku př. tedy pouhému majiteli jisté věci, nájemníku, prekaristovi a pod. Tento prostředek právní připouští však výhradně jen zjištění proti případné škodě, a nezakládá se jím nikdy právo k tomu, aby cestou soudní nařízeno bylo odstraniti budovu, jelikož co do zboření závadných budov v první řadě povolány jsou úřady stavební jsouce povinny příslušná opatření naříditi a provésti.

II. Příslušnost úřadů stavebních.

Stavební úřady oprávněny jsou dle jednotlivých stavebních řádů naříditi zboření budov a to v těchto případech:

1. když stav nějakého domu dává podnět k obavám, že se sesune; tu má stavební úřad neprodleně učiniti opatření nezbytná ku odvrácení nebezpečí. Jestliže příslušné k tomu úřady uznaly za absolutně nutnou úplnou přestavbu takovéto budovy z ohledů veřejných a neuposlechne-li vlastník daného příkazu do lhůty mu položené, budiž soudně zřízeným kurátorem zcizen stavební objekt ve veřejné dražbě s tím závazkem, že bude opětná stavba na základě schváleného plánu provedena do lhůty úřadem vytyčené (srv. stavební řády pro Prahu, pro Čechy, pro Vídeň atd.). Tatáž exekuce platí i při domech dělených, pro které stanoven jest zákaz rozdrobení, s tím dalším ustanovením, že spor držitelů děleného domu vedený mezi nimi vzájem o to, jakými kvotami mají přispěti ku přestavbě z veřejných ohledů za nutnou prohlášené nebo k opětné stavbě pobořeného nebo požárem hrozícího domu, nemůže staviti exekuci stavebního příkazu, který jim byl úřadem stavebním uložen (viz nař. ze dne 27. prosince 1856 č. 1 ř. z. z r. 1857). Jestliže stav nějaké stavby nebo části její zavdává obavu před nebezpečím požáru, jest úřad stavební netoliko oprávněn, nýbrž přímo povinen naříditi zboření a neprodleně znovuzřízení dotyčného objektu. S provedením tohoto příkazu (patrně ovšem jen pokud jde o zboření, nikoli též pokud jde o znovuzřízení) nesmí se snad k vůli nerozhodnutým ještě otázkám práva civilního otáletí (rozh. ze dne 10. ledna 1880 č. 22, časop. »Jur. Bl.« č. 167 z r. 1880). Jakmile stav stavby vzbuzuje obavy před sesutím, může úřad stavební dle volného uvážení svého učiniti opatření k odvrácení nebezpečí potřebná, zejména může na-

říditi zboření budovy a hrozí-li bezprostředně nebezpečí sesutí, naříditi může neodkladné vyklizení a uzavření budovy nebo jednotlivých částí její (rozh. ze dne 22. dubna č. 535 a ze dne 19. října 1881 č. 1384, časop. »Jur. Bl.« č. 166). Právo vlastnické držiteli domu příslušející může býti dle § 125 omezeno, hrozí-li ze stavu budovy jeho nebezpečí, jen potud, pokud toho žádá veřejný zájem, z čehož vyplývá, že může se jen naříditi nezbytné odstranění závad stavby, pokud se týká, rozboření se-souvající se budovy, absolutně nemusí se však vždycky současně naříditi opětná stavba její. Vůbec předpokládá závazek k opětnému zřízení sesutých budov sám o sobě, že vlastník pozemku nechce raději sesutý objekt vůbec odkliditi (rozh. ze dne 23. listopadu 1881 č. 1704).

2. Úřady stavební mohou odstraniti stavbu vedenou proti stávajícím předpisům a zrušiti každé uchýlení se od stavebních předpisů a od nařízení zvláštních; jest tedy úřad stavební oprávněn naříditi zboření staveb vedených proti předpisům nebo plánům.

III. Ustanovení trestní.

Vlastník nějakého domu nebo budovy nebo ten, komu svěřen byl nad nimi dozor, zavázán jest neprodleně zavolati stavitele nějakého ku prohlídce a předběžnému zabezpečení, jakmile hrozí některá část naznačených objektů sesutím. Zjistí-li se, že této opatrnosti, která dle nálezu stavebních znalců nutnou byla, nebylo dbáno, budiž opomenutí toto — byť i sesutí nenastalo — potrestáno jako přestupek pokutou od 25 do 200 zl. (§ 381 zák. trest., § 649 voj. zák. trest.). Z tohoto nařízení zákonného nelze ukládati vlastníku nějaké budovy zodpovědnost za to, když ještě v době provádění stavby jistému staviteli svěřené vzejde nebezpečí sesutí (rozh. ze dne 20. května 1886 č. 2039, sb. č. 919). Jestliže se stavba skutečně sesula, ale při tom nikdo poškozen nebyl, zvýšena budiž pokuta na 50 až 500 zl. Byl-li však někdo sesutím usmrcen nebo na těle těžce poškozen, nastoupiti má trest dle § 335 tr. z. (t. j. vězení od 1 do 6 měsíců, po případě až do 1 roku — § 382 tr. zák. a § 650 voj. tr. z.).

IV. Osnova nového trestního zákona obsahuje změnu, že takovéto opomenutí jest jen tehdy trestným, opomenou-li se vzdor policejnímu vyzvání opravití nebo rozbořiti budovy, které sesutím hrozí nebo opomene-li dotyčná osoba (vlastník domu atd.) proti sesutí budovu takovou pojistiti.

Zboží.

I. Pojem.

Výrazem »zboží« rozumí se v širším smyslu každý předmět, jenž jest předmětem obchodu, tedy věcný statek, jenž reprezentuje nějakou cenu; ve smyslu obchodního zákonníka rozumějí se výrazem zboží jen movité věci, jež jsou předmětem obchodu. Obchodní zákonník užívá dále pro zboží i výrazu »statek«, »obchodní statek« a i docela všeobecně označení »věci movité«. Zboží může býti předmětem různých právních poměrů; hlavně vyskytují se v právních jednáních při smlouvách trhových, mohou však býti předmětem i jiných smluv a to zvlášť smlouvy o zápůjčce (§§ 983 a 991 o. o. z.).

Veškerý komplex zboží, jež má kupec ve svém obchodě pohotově, tvoří jeho sklad zboží, jenž jest věcí hromadnou a o němž platí tedy všechny právní důsledky, jež vyplývají z povahy věci hromadné; tak na př.